

Siun sote

JOPAS!-hanke

Joustavia palveluja asumiseen sotessa! -hankkeen loppuraportti

Ilari Hurmekoski, Mirja Ylimaula
23.12.2022

Sisällys

Hankkeen toiminnan ja tulosten tiivistelmä	3
Tavoitteet	3
Tulokset ja toimintamallit	3
Johtopäätökset	4
Sammanfattning av projektverksamheten och resultaten av projektet.....	5
Mål	5
Resultat och verksamhetsmodeller	5
Slutsatser	6
Summary of project activities and results.....	7
Objectives	7
Results and operating models	7
Conclusions.....	8
Johdanto.....	9
1. Aluehankkeen kuvaus ja tarkoitus	10
1.1 Yleiskuvaus.....	10
1.2 Kohderyhmät	10
1.3 Hankkeen tarve	10
2. Aluehankkeen tavoitteet	12
2.1 Ikäasumisen muodot ovat monipuolistuneet	12
2.2 Asiakas- ja palveluohjaus saadaan osaksi palvelukonseptia	13
2.3 RAI-arviointi on otettu käyttöön	14
2.4 Teknologiaa hyödynnetään osana joustavaa palveluympäristökonseptia	15
3. Tulokset	16
3.1 Kehitetyt toimintamallit.....	16
3.1.1 Digiyksikön teknologiapalvelut -palvelukonsepti.....	16
3.1.2 Teknologiaratkaisujen hankintamalli.....	17
3.1.3 Teknologiatarpeen tunnistaminen ja ratkaisun valinta.....	18
3.2 Muut mahdolliset hankkeen tuotokset/tulokset.....	19
3.2.1. Laitekokeilu: Navigil 580-turvakello	19
3.2.2. RAI-laatuanalyysi	20
3.2.3. Hankeyhteistyö	20
4. Yhteenveto	21

5. Johtopäätökset	23

Hankkeen toiminnan ja tulosten tiivistelmä

Tavoitteet

JOPAS!-hankkeen tehtävä oli joustavien asukkaan tarpeiden mukaisesti muuntuvien palvelujen kehittäminen yhteiskehittämisen ja palvelumuotoilun keinoja käyttäen. Osana Siun soten ikäalueen hankekokonaisuutta JOPAS!-hankkeen tehtävänanto rajattiin teknologisten ratkaisujen hyödyntämiseen toimintakyvyn ja hoivan tukena. Hankkeen päätavoitteet olivat ikäasumisen muotojen monipuolistaminen, asiakas- ja palveluohjauksen saaminen osaksi palvelukonseptia, RAI-arvioinnin käyttöön ottaminen laadukkaasti ja sovitussa aikataulussa, sekä teknologian hyödyntäminen osana palveluympäristökonseptia.

Tulokset ja toimintamallit

Teknologiaratkaisujen kehittämistarpeeseen on vastattu yhteiskehittämiseen osallistuneiden ammattilaisten palautteiden sekä tutkimusnäyttöön perustuvien löydösten perusteella onnistuneesti. Teknologiaratkaisuilla tavoiteltuihin hyötyihin pääsemiseksi toimintamalleihin on saatu kasattua tärkeitä toimenpiteitä, jotka yhteiskehittäjiltä sekä organisaation johtajilta saadun palautteen perusteella vastaisivat koettuihin tarpeisiin ja edistäisivät Siun soten tavoitteiden mukaista toimintaa. Hankkeen osatavoitteista jokaiselle löydettiin ratkaisuehdotuksia, joiden myöhemmin tapahtuva tarkempi suunnittelu ja käyttöönotto tulee näyttämään hankkeen lopulliset tulokset. Hankkeen tärkein välitön tulos on hankkeen suunnitelmien sekä toimintamallien jatkotyöstämisen kohdistuminen Digiyksikköön.

Hankkeen toimintamalleista Digiyksikön teknologiapalvelut -palvelukonseptin on tarkoitus mahdollistaa Teknologiaratkaisujen hankintamallin mukainen toiminta riittävän osaamisen, yhteistyön ja rahoituksen avulla. Teknologiatarpeen tunnistaminen ja ratkaisun valinta -palvelupoluilla on kuvattu miltä yhdenvertainen, helppo ja turvallinen teknologiaratkaisujen hyödyntäminen näyttää asiakkaan ja omaisen näkökulmasta. Digiyksikköön ja teknologiahankintoihin liittyvät toimintamallit on rakennettu tukemaan palvelupoluissa esimerkkien avulla kuvattua toivotun kaltaista palvelutoimintaa. Asiakkaan kasvaviin tarpeisiin vastaamisen teknologiaratkaisuilla mahdollistavat ikäystävälliset asuinympäristöt vaativat riittävän tarkkaa ja monipuolista rakennussuunnittelua, tietoliikenneyhteyksien vahvistamista ja toimivuuden varmistamista, sekä asiakkaiden toimintakyvyn ja teknologioiden välisten yhteyksien tarkempaa ymmärtämistä. Toimivassa asiakas- ja palveluohjauksessa teknologian tarve pitää pystyä valitsemaan palvelupaikan valinnasta riippumattomasti, jotta palvelujen saatavuus on tasa-arvoista ja teknologiaratkaisujen avulla on mahdollisuus päätyä kevyemmän palvelukokonaisuuden piiriin. Joustavien teknologiaratkaisujen omavalvonnan ja johtamisen välineeksi on rakennettu teknologian elinkaaren kattavaa hankintaprosessin mallia jonka toteutumisesta ja seurannasta toimintaehdotuksissa vastaa Siun soten Digiyksikkö.

RAI laatumoduuliin rakennettiin teknologiaprofiileja kahdelle ratkaisulle, mutta niitä ei päästy kokeilemaan koska kohdeyksikössä ei ole ehditty tehdä RAI arviointeja kokeiluun osallistuneille asukkaille.

Teknologiaprofiilien avulla haluttaisi jatkossa tunnistaa teknologiasta hyötyviä ja ratkaisujen käyttöön kykeneviä yksilöitä sekä kartoittaa teknologiaratkaisujen tarvevolyyymiä hankinnan valmistelussa. Teknologian hyödyntäminen asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamisessa on tarkoitus toteuttaa yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan sisällytettävän teknologiasuunnitelman sekä Digiyksikön organisoiman käyttäjien johdonmukaisen ja aktiivisen ohjeistamisen ja tukemisen avulla. Sopimustoimittajien välisen kilpailun lisäämisellä haluttaisi laskea hintoja, parantaa ratkaisujen toimintavarmuutta sekä nopeuttaa palvelukehitystä. Ennen kaikkea laajemmalla toimittajaverkostolla pyrittäisi löytämään ihmisten yksilöllisiin tarpeisiin parhaiten soveltuvia ratkaisuvaihtoehtoja laajasta tuote- ja palveluvalikoimasta. Asiakkaan maksamien asiakasmaksujen määräytymiseen on monia vaihtoehtoja, joita täytyy kartoittaa ja vertailla vielä huomattavasti JOPAS! hanketyötä tarkemmin. Peruseriaatteina asiakasmaksujen määräytymisessä pitäisi olla, että asiakkaan taloudellinen tilanne ei saa estää tarvittavan teknologiaratkaisun saamista, asiakasmaksut eivät saisi olla erilaisia asiakkaan sijainnista tai palvelukokonaisuudesta riippuen, eikä palveluyksikön rajallinen budjetti tai huonot sopimukset saisi rajoittaa teknologian saatavuutta asiakkaille.

Johtopäätökset

JOPAS!-hankkeen tulosten jalkauttaminen on tarkoitus aloittaa vuonna 2023 Siun sotien Digiyksikön organisoimana jatkosuunnitteluna. Toimintamallien mukaiselle toiminnalle tarvitaan vielä huomattavasti tarkemmat toimintasuunnitelmat, ylimmän johdon hyväksyntä ja budjetoitu rahoitus ennen käyttöönottoa. Hankkeen julkaistut tuotokset, suuri määrä kerättyä materiaalia sekä ennen kaikkea laaja yhteiskehittämisverkosto hyödynnetään jatkosuunnittelun aikana. Nyt on saatu valmiiksi tavoitteiden mukaisen joustavan palvelutoiminnan runko, johon täytetään yhdessä kehitettävää sisältöä tarkempien toimintasuunnitelmien edetessä. Asiakaslähtöinen, yhdenvertainen ja kustannustehokas joustavien palvelujen tarjonta on mahdollista saavuttaa hankkimalla ja hyödyntämällä teknologiaratkaisuja ehdotettujen toimintamallien mukaisesti. Digiyksikön toiminnan yhteissuunnittelua jatketaan muiden hyvinvointialueiden sekä DigiFinlandin kanssa.

Sammanfattning av projektverksamheten och resultaten av projektet

Mål

Projektet JOPAS! syftade till att utveckla flexibla tjänster som anpassade sig efter den boendes behov med hjälp av metoder för gemensam utveckling och tjänstedesign. Som en del av projekthelheten för åldersområdet i Siun sote (samkommunen för social- och hälsovårdstjänster i Norra Karelen) begränsades uppgiftstilldelningen i projektet JOPAS! till att utnyttja teknologiska lösningar som stöd för funktionsförmågan och omsorgen. Huvudmålen med projektet var att diversifiera formerna av äldreboende, göra klient- och servicehandledning till en del av servicekonceptet, införa RAI-bedömning på ett kvalitativt sätt och inom avtalad tidtabell samt utnyttja teknologi som en del av servicemiljökonceptet.

Resultat och verksamhetsmodeller

Man har lyckats svara på behovet av att utveckla teknologiska lösningar baserat på feedback från de fackmänniskor som deltagit i den gemensamma utvecklingen och på forskningsfynd. För att nå fördelarna som eftersträvades med de teknologiska lösningarna har man lyckats samla viktiga åtgärder i verksamhetsmodellerna som baserat på feedbacken från de gemensamma utvecklarna och organisationsledarna skulle svara på de upplevda behoven och främja en verksamhet enligt Siun sotes mål. För varje delmål i projektet hittade man förslag på lösningar, och en närmare planering och implementering av dem i ett senare skede kommer att visa de slutliga resultaten av projektet. Det viktigaste direkta resultatet av projektet är att den fortsatta bearbetningen av projektets planer och verksamhetsmodeller riktas till Digienheten.

Av verksamhetsmodellerna i projektet syftar servicekonceptet Digienhetens teknologitjänster till att möjliggöra en verksamhet enligt uppverksamhetsmodellen för teknologiska lösningar med hjälp av tillräckliga kunskaper, samarbete och finansiering. På servicestigarna Identifiering av teknologibehov och Val av lösning har man beskrivit hur ett jämlikt, enkelt och säkert utnyttjande av teknologiska lösningar ser ut för klienten och den anhöriga. Verksamhetsmodellerna i anknytning till Digienheten och teknologiupphandlingarna har byggts upp för att med hjälp av exemplen i servicestigarna stödja en serviceverksamhet enligt det som beskrivits. Åldersvänliga boendemiljöer gör det möjligt att svara på klienternas växande behov med teknologiska lösningar och kräver en tillräckligt noggrann och mångsidig byggnadsplanering, stärkta dataförbindelser och säkerställande av funktionen samt en bättre förståelse för klienternas funktionsförmåga och förbindelserna mellan teknologier. I en fungerande klient- och servicehandledning måste man kunna välja vilken teknologi man behöver oberoende av vilken serviceplats man väljer, så att tillgången till tjänster är jämlik och så att det med hjälp av teknologiska lösningar går att hamna i en lättare servicehelhet. För att kontrollera och leda de flexibla teknologiska lösningarna har man byggt en upphandlingsprocessmodell som täcker teknologins livslängd och som Digienheten i Siun sote ansvarar för att implementera och följa upp.

I kvalitetsmodulen i RAI byggde man teknologiprofiler för två lösningar, men kunde inte testa dem eftersom man inte hunnit göra några RAI-bedömningar i målenheten för de klienter som deltog i testet. I fortsättningen skulle man med hjälp av teknologiprofilerna identifiera de individer som har nytta av teknologin och klarar att använda lösningarna samt kartlägga hur stort behovet av teknologiska lösningar är vid beredningen av upphandlingen. Syftet är att utnyttja teknologin för att svara på klientens individuella behov med hjälp av teknologiplanen som ska inkluderas i den individuella vård- och serviceplanen samt med hjälp av konsekvent och aktiv instruktion av och stöd för användare organiserat av Digienheten. Genom att öka konkurrensen mellan avtalsleverantörer vill man sänka priserna, förbättra lösningarnas funktionssäkerhet och påskynda serviceutvecklingen. Med ett bredare leverantörsnätverk skulle man framför allt sträva efter att hitta de lösningalternativ som bäst passar människors individuella behov ur ett omfattande produkt- och serviceutbud. Det finns många olika sätt att fastställa klientavgifterna som klienten betalar, och dessa måste kartläggas och jämföras ännu närmare än i projektarbetet i JOPAS!. Grundprincipen då man fastställer klientavgifterna borde vara att klientens ekonomiska ställning inte får förhindra att klienten får den teknologiska lösning som han eller hon behöver, att klientavgifterna inte borde få vara olika beroende på var klienten är eller beroende på servicehelhet samt att en begränsad budget eller dåliga avtal hos serviceenheten inte borde få begränsa klientens tillgång till teknologin.

Slutsatser

Syftet är att man ska börja implementera resultaten av projektet JOPAS! 2023 som en fortsatt plan som organiseras av Digienheten i Siun sote. För att få en verksamhet enligt verksamhetsmodellerna behöver man alltså mycket noggrannare verksamhetsplaner, godkännande från högsta ledningen och en budgeterad finansiering före implementeringen. De publicerade resultaten av projektet, en stor mängd insamlat material samt framför allt ett omfattande nätverk för gemensam utveckling kommer att utnyttjas under den fortsatta planen. Nu har man fått klart ett ramverk för en flexibel serviceverksamhet enligt målen, som man fyller med ett innehåll som man tar fram tillsammans i takt med att verksamhetsplanerna går framåt. Det går att uppnå ett klientinriktat, jämlikt och kostnadseffektivt utbud av flexibla tjänster genom att införskaffa och utnyttja teknologiska lösningar enligt de föreslagna verksamhetsmodellerna. Den gemensamma planeringen av Digienhetens verksamhet fortsätter tillsammans med övriga välfärdsområden och DigiFinland.

Summary of project activities and results

Objectives

The purpose of the JOPAS! project was to develop flexible services that could be modified according to residents' needs. The project used co-creation and service design methods. As part of the project package for the Siun sote age range, the assignment of the JOPAS! project was narrowed down to utilising technological solutions to support functional capacity and care. The main objectives of the project were to diversify the forms of senior housing, to make customer assistance and service coordination part of the service concept, to implement the Resident Assessment Instrument (RAI) to a high standard and on the agreed schedule, and to utilise technology as part of the service environment concept.

Results and operating models

Based on feedback from professionals participating in the co-creation and findings based on research evidence, the need to develop technology solutions has been successfully met. In order to achieve the benefits sought by technology solutions, important measures have been put together in the operating models that, based on feedback received from co-developers and the organisation's managers, meet the experienced needs and promote activities in line with the Siun sote objectives. Solution proposals were found for each of the project's sub-objectives. Their further planning and implementation will show the final results of the project. The most important immediate result of the project is the targeting of the project plans and further work on operating models in the Digi Unit.

Of the project's operating models, the Digi Unit's technology services service concept is intended to enable the operation of technology solutions in accordance with the procurement model by means of sufficient expertise, co-operation and funding. The service paths for identifying the need for technology and choosing a solution describe what an equal, easy and safe utilisation of technology solutions looks like from the perspective of the customer and the family members. Operating models related to the Digi Unit and technology procurements have been built to support the desired kind of service activities described in the service paths with examples. Age-friendly living environments enabling customers to meet their growing needs through technology solutions require sufficiently accurate and versatile building planning, strengthening telecommunications connections and ensuring functionality, and a more accurate understanding of the connections between the customers' functional capacity and technologies. In well-functioning customer assistance and service coordination, it must be possible to select the need for technology independently of the choice of service location, so that the availability of services is equal and technology solutions can be used to access a lighter service package. As a tool for self-monitoring and management of flexible technology solutions, the Digi Unit of Siun sote is responsible for the implementation and monitoring of the procurement process, which covers the life cycle of the technology.

Technology profiles for two solutions were built in the RAI quality module, but they could not be tested because the target unit has not had time to carry out RAI assessments for the residents participating in the experiment. In the future, technology profiles would be used to identify individuals benefitting from technology and capable of using the solutions, as well as to map out the volume of technology solutions needed in the preparation of the procurement. The aim is to utilise technology to meet the customer's individual needs by means of a technology plan to be included in the individual care and service plan, and the consistent and active user guidance and support organised by the Digi Unit. By increasing competition between contract suppliers, the aim would be to reduce prices, improve the reliability of solutions and speed up service development. Above all, a wider network of suppliers would help find solutions in a wide range of products and services that best suit people's individual needs. There are many options for determining customer fees, which must be mapped out and compared considerably more accurately than in the JOPAS! project. The basic principles for determining customer fees should be that the customer's financial situation should not hinder access to the necessary technology solution, customer charges should not be different depending on the customer's location or service package, and the limited budget of the service unit or poor contracts should not limit the availability of technology to customers.

Conclusions

The implementation of the results of the JOPAS! project is planned to begin in 2023 as further planning organised by the Siun sote Digi Unit. Even more detailed action plans, approval by the highest level of management and budgeted funding are needed for operations in accordance with the operating models before implementation. The published outputs of the project, a large amount of collected material and, above all, the extensive co-creation network will be utilised during further planning. The framework for flexible service activities in line with the objectives has now been completed, and the content to be developed together will be added as the more detailed action plans progress. Customer-oriented, equal and cost-effective provision of flexible services can be achieved by procuring and utilising technology solutions in accordance with the proposed operating models. Joint planning of the activities of the Digi Unit will be continued with other wellbeing services counties and DigiFinland.

Johdanto

Joustavan palvelun asumismalli iäkkäille (JOPA) –hanke on sosiaali- ja terveysministeriön rahoittama ja toteutetaan osana poikkihallinnollista, kansallista Ikäohjelmaa. Hanke vastaa osaltaan Ikäohjelman vaikuttavuustavoitteeseen sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväen palvelujärjestelmän turvaamisesta.

Hankkeessa kehitetään toimintamalli, jossa erilaisiin asumisen ratkaisuihin voidaan joustavasti yhdistää iäkkäiden henkilöiden tarpeisiin vastaavia palveluja ja muita toimintoja, kuten teknologisia ratkaisuja. Palvelut kohdennetaan asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti. Asuminen on oma erillinen kokonaisuutensa. Asumispalveluilla tässä hankkeessa tarkoitetaan sosiaalihuoltolain 21 §:n mukaisia asumispalveluja.

JOPA -toiminnan valmisteluun ja toteuttamiseen sisältyy aktiivinen yhteistyö valvovien viranomaisten kanssa, asiakas- ja potilasturvallisuudesta huolehtiminen mm. kehittämällä omavalvontaa sekä toimiva asiakas- ja palveluohjaus, jolla varmistetaan asiakkaan muuttuvien tarpeiden havaitseminen ja niihin reagointi oikea-aikaisesti. JOPAS! -hankkeessa teknologiapalvelujen toimintamallien lähtökohtana on, että asiakas saa elää loppuelämänsä tutussa kodissaan ja jossa palveluja voidaan lisätä joustavasti asiakkaan palvelutarpeen kasvaessa.

Tämä on Joustavia palveluja asumiseen sotessa JOPAS! -hankkeen loppuraportti. Sen tarkoituksena on kuvata alueellisen hankkeen tarkoitus ja tavoitteet, hankkeessa kehitetyt toimintamallit ja muut tuotokset sekä niiden johtopäätökset.

1. Aluehankkeen kuvaus ja tarkoitus

1.1 Yleiskuvaus

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän Siun soten JOPAS! – Joustavia palveluja asumiseen sotessa -hankkeella toteutetaan uusien rakenteilla olevien asumisyksikköjen puitteissa joustavien asukkaan tarpeiden mukaisesti muuntuvien palvelujen kehittämistä osaksi joustavan palveluympäristön palvelukonseptia yhteiskehittämisen ja palvelumuotoilun keinoja hyväksikäyttäen. Asumisen ratkaisulla on ikääntyvässä Pohjois-Karjalassa huutava tarve. Hankkeessa huomioidaan erityisesti teknologiset ratkaisut toimintakyvyn ja hoivan tukena. Hanke kytkeytyy osaksi Siun soten kehittämisen kokonaisuutta mutta tuo kehittämiseen uuden näkökulman, eikä ole päällekkäinen muun kehittämisen kanssa. Kehittäminen uusissa yhteisöissä ja ympäristöissä luo vahvan pohjan arjen innovaatioille ilman vanhan kulttuurin rasitteita. Kehittämisessä luodaan palvelukonseptin lisäksi ikäteknologian hankintamalli sekä vahvistetaan AI-käyttöönottoa asumisen yksiköissä. Asiakas- ja palveluohjausta kehitetään voimakkaasti tulevaisuuden sotekeskus -hankkeessa ja tämä hanke nivotaan erityisesti siihen kehittämiseen erityisesti osaksi ikäihmisten palveluohjauksen kokonaisuutta. Hankkeen kehittämistä tehdään varsinaisen kohderyhmän (asukkaat, omaiset, yksikköjen työntekijät) lisäksi järjestökenttä ja ikäihmisten vaikuttamistoiminta.

1.2 Kohderyhmät

JOPAS!-hankkeen kohderyhmänä ovat asumispalveluissa asuvat ikäihmiset, heidän omaisensa, asumispalveluiden työntekijät ja muut sote-ammattilaiset. Joustavan palvelun asumismallin toimenpiteet kohdentuvat ensisijaisesti asukkaisiin. Kehittämistyötä tehdään asukaslähtöisesti niin, että huomioidaan kunkin asukkaan yksilölliset palveluntarpeet ja etsitään ja toteutetaan niihin ratkaisut. Ratkaisut voivat olla asuin- ja toimintaympäristöön liittyviä ratkaisuja; tilat, tekniset ja digitaaliset ratkaisut ym., mutta myös henkilöstön resurssointiin ja osaamiseen liittyviä ratkaisuja. Tarkoituksena on myös ottaa käyttöön tiedolla johtamisen välineitä.

1.3 Hankkeen tarve

Siun soten vuosien 2021–2023 painopisteinä ovat kotona asumista edistävien palvelujen ja rakenteiden vahvistaminen ja monimuotoisten asumisratkaisujen toteutumisen edistäminen. Tämän lisäksi palveluasumisen kapasiteettia vahvistetaan erityisesti keskustaupunki Joensuussa ja sen lähikunnissa. Tarve palveluasumiselle tällä seudulla on huutava. Kunnat vastaavat rakentamisesta ja Siun sote tuottaa yksiköihin palvelut. Vuoden 2022 aikana valmistui 2 yksikköä, jotka molemmat ovat 60 paikkaisia. Lisäksi Kontiolahteen on avattu n. 55 hengen yksikkö. Yksikköjen henkilöstö on noin 120 henkeä. Yksiköt ovat ns. hybridiyksiköitä, joiden palvelutaso muokkautuu niihin sijoittuvan asukaskunnan tarpeiden mukaisesti.

Uuden yksikön perustaminen on erinomainen mahdollisuus uuden kulttuurin luomiseen, innovatiivisten kokeilujen ja toimintatapojen käyttöönottoon sekä teknologioiden parempaan hyödyntämiseen. Puhtaalta pöydältä aloitettaessa muutosvastarinta voi olla pienempi ja kehittäminen saadaan alusta asti osaksi yksikön

toimintatapoja. Näistä syistä Siun sote haki valtionavustusta joustavien asumisen palvelujen kehittämiseksi ikäihmisten uusissa asumisen toimintayksiköissä.

Siun soten tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteiden hankkeessa kehitetään palvelukokonaisuutta, joka mahdollistaa ikäihmisten mahdollisimman pitkän ja laadukkaan kotona asumisen. Uuden rakenteen luomisessa huomioidaan ikäihmisten toimintakyvyn arvioinnin ja kuntoutuksen sisällöt, henkilöstön koulutus sekä erilaisten digitaalisten ja teknisten ratkaisujen lisääminen asumisen ja yhteydensaannin tukemiseksi. JOPAS!-hanke täydentää tulevaisuuden sote-keskushankkeen tavoitteiden mukaista kehittämistyötä.

2. Aluehankkeen tavoitteet

JOPAS!-hankkeen tehtävä oli joustavien asukkaan tarpeiden mukaisesti muuntuvien palvelujen kehittäminen yhteiskehittämisen ja palvelumuotoilun keinoja käyttäen. Osana Siun soten ikäalueen hankekokonaisuutta JOPAS!-hankkeen tehtävänanto rajattiin teknologisten ratkaisujen hyödyntämiseen toimintakyvyn ja hoivan tukena.

2.1 Ikäasumisen muodot ovat monipuolistuneet

Siun soten ikäalueen hankekokonaisuuden yhteinen tavoite on, että ikäihmisten kotona asuminen mahdollistuu nykyistä pidempään ja turvallisemmin. Teknologiaratkaisujen avulla tämä mahdollistuisi tehokkaammalla laitteiden tuottaman datan käytöllä sekä ennaltaehkäisyyn tähtäävien teknologiaa hyödyntävien tukipalvelujen monipuolisempaa tarjontana.

Alatavoite	Osatavoitteet
Datan käyttö	1. Tiedolla johtaminen ja laitedatan hyödyntäminen suunnitellaan tarkoin jo hankintavaiheessa. 2. Dataa hyödynnetään monipuolisesti asiakkaiden toimintakyvyn ja turvallisuuden parantamiseksi. 3. Dataa hyödynnetään prosessien parantamiseen ja kustannusten pienentämiseen.
Omaisten tuki	1. Omaisille mahdollistetaan asiakkaiden toimintakyvyn tukeminen ja hoivaan osallistuminen nykyistä monipuolisemmin. 2. Omaisia tuetaan ennaltaehkäisevien teknologiaratkaisujen valinnassa ja käytössä. 3. Omaisten huolia vähennetään antamalla asiakkaan voinnista asiakkaan luvalla tarkempaa tietoa.
Teknologiset tukipalvelut	1. Asiakkaille ja omaisille annetaan tietoa omatoimisuutta ja toimintakykyä tukevien teknologiaratkaisujen käytöstä. 2. Hyvinvointia ja turvallisuutta saadaan parannettua tarjoamalla teknologiaratkaisuja joustavasti ihmisille jotka eivät vielä ole kotihoidon palvelujen piirissä.

	3. Ihmisten hyvinvoinnin ja toimintakyvyn seuranta sekä päätöksenteko tarkentuu ja monipuolistuu, kun omatoimisten ihmisten teknologiaratkaisut saadaan osaksi Siun soten palvelutarjontaa.

2.2 Asiakas- ja palveluohjaus saadaan osaksi palvelukonseptia

Ikäihmisten palveluohjauksessa pitäisi pystyä ottamaan paremmin huomioon asiakkaan muuttuvat palvelutarpeet. Teknologiaratkaisujen osalta tämä tarkoittaa suunnitelmallista ja aktiivista asiakkaan tarpeiden sekä toimintakyvyn kartoittamista, jotta parhaiten yksilölliseen tarpeeseen soveltuvat ratkaisut saadaan käyttöön.

Alatavoite	Osatavoitteet
Teknologiasuunnitelma	1. Asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelma sisältää teknologiasuunnitelman. 2. Teknologiasuunnitelmasta selviää mitä ratkaisuja asiakas käyttää ja millaisia ratkaisuja hän tarvitsee. 3. Teknologiasuunnitelmaa käytetään ja päivitetään aktiivisesti osana palveluohjauksen prosessia.
Valinnan mahdollisuus	1. Asiakkaalla on mahdollisuus valita parhaaksi kokemansa teknologiaratkaisu käyttöönsä. 2. Asiakkaalla on mahdollisuus kieltäytyä teknologiaratkaisun käytöstä. 3. Asiakkaan taloudellinen tilanne ei vaikuta tarvittavien teknologiaratkaisujen saamiseen.
Teknologian palveluriippumattomuus	1. Eri palvelujen piirissä asiakkaat ovat yhdenvertaisessa asemassa teknologiaratkaisujen saatavuuden ja asiakaskustannusten suhteen. 2. Teknologiaratkaisulla voidaan keventää muun palvelun tarvetta kun asiakkaan tarvitseman ratkaisun valinta ei ole riippuvainen sijainnista. 3. Asiakkaan muuttaminen tai raskaampaan palveluun siirtyminen voidaan estää tai siirtää myöhempään

	ajankohtaan lisäämällä teknologian hyödyntämistä joustavasti entisessä sijainnissa tai palveluissa.

2.3 RAI-arviointi on otettu käyttöön

JOPAS!-hankkeen alatavoitteena oli, että RAI arviointi on otettu käyttöön laadukkaasti ja sovitussa aikataulussa. RAI käyttöönottoja on tehty hankkeen ulkopuolella, mutta hankkeen alatavoitteeksi asetettiin RAI tiedon hyödyntäminen teknologiaratkaisujen soveltuvuuden ja tarpeen kartoittamisessa. Oikein hyödynnetyllä RAI arvioinnilla ikäihmisen palvelutarve arvioidaan oikein sekä oikea-aikaisesti ja sen perustella hän saa teknologialla oikein tuetut palvelut.

Alatavoite	Osatavoitteet
Teknologiaprofiilit laatumoduuliin	1. Teknologian hankintamallin testausvaiheessa Raisoftin laatumoduuliin osataan rakentaa luotettavat teknologiaprofiilit erilaisille ratkaisuille. 2. Teknologiaprofiilien avulla löydetään teknologiasta mahdollisesti hyötyvät asiakkaat. 3. Teknologiaprofiilien avulla saadaan laskettua teknologiaratkaisusta mahdollisesti hyötyvien asiakkaiden määrä hankinnan valmistelua varten.
Soveltuvuuden varmistaminen	1. Varmistetaan, että teknologiaratkaisuja tarjotaan asiakkaille, jotka voivat niistä hyötyä. 2. Varmistetaan, että teknologiaratkaisuja tarjotaan asiakkaille, jotka kykenevät niitä käyttämään. 3. Varmistetaan, että asiakkaalle löydetään tarkasti yksilöllisiin tarpeisiin soveltuvat teknologiaratkaisut ilman rajoittavia yleistyksiä tai palvelupaketteja.
Kokonaisuuden arviointi	1. Teknologiaratkaisujen tarve ja soveltuvuus varmistetaan samalla, kun arvioidaan laajempaa palvelutarvetta. 2. Samanaikainen teknologiaratkaisujen arviointi mahdollistaa teknologiaratkaisun tarjoamisen muiden palvelujen lisäämisen vaihtoehtona.

	3. Teknologiaratkaisujen tarvetta ja sovelutuvuutta osataan arvioida myös RAI profiilien puuttuessa tai RAI profiileja täydentävän tiedon perusteella.

2.4 Teknologiaa hyödynnetään osana joustavaa palveluympäristökonseptia

JOPAS!-hankkeen asumisen ja palvelujen toimintamallien lähtökohtana on, että asiakas saa elää loppuelämänsä tutussa kodissaan ja hyvinvointia tukevien teknologioiden käyttöä voidaan lisätä joustavasti asiakkaan palvelutarpeen kasvaessa. Nykyisten teknologiahaasteiden sekä asiakkaiden ja organisaation tarpeiden tunnistamisen jälkeen suunnitelmia tarkennettiin. Palveluohjauksen nykytilan kartoitus tehtiin ikätekniikan näkökulmasta ja ehdotukset tulevista toimintatavoista koottiin asiakkaiden palvelupolkujen muotoon. Asiakaskokemusta tukemaan kehitettiin teknologiaratkaisujen hankintamalli sekä Digiyksikön teknologiapalvelujen palvelukonsepti hankintamallin johtamisvastuiden hallintaa varten.

Alatavoite	Osatavoitteet
Digiyksikkö	1. Asiakkaiden palvelumahdollisuuksien yhdenvertaisuus varmistetaan organisaation laajuisella teknologiaratkaisujen hallinnalla. 2. Teknologiaratkaisujen kokonaisuuden toiminnasta ja kustannuksista saadaan tulevaisuudessa tietoa joka mahdollistaa tiedolla johtamisen. 3. Käyttäjille saadaan tarjottua yhdenmukaista ja laadukasta digitukea.
Hankintamalli	1. Hallitulla elinkaaren kattavalla hankintaprosessilla varmistetaan teknologiaratkaisujen saatavuus ja toimivuus. 2. Hallitulla elinkaaren kattavalla hankintaprosessilla varmistetaan asiakaslähtöiset palvelut ja kustannustehokkuus. 3. Laadukas teknologiaratkaisun hankinta varmistaa, että Siun sotella on käytössään oikea määrä oikeanlaisia ratkaisuja oikeaan hintaan hankittuna.

Palveluohjaus	1. Asiakkaan palvelutarvetta voidaan keventää soveltuvia teknologiaratkaisuja hyödyntämällä. 2. Asiakkaan tarve arvioidaan kokonaisuutena, josta tunnistetaan parhaiten teknologiaa hyödyntämällä ratkaistavat ongelmat. 3. Asiakkaan tarve tunnistetaan ja teknologiatarpeeseen pystytään vastaamaan yhdenmukaisesti riippumatta asiakkaan asuinpaikasta tai muista palveluista.

3. Tulokset

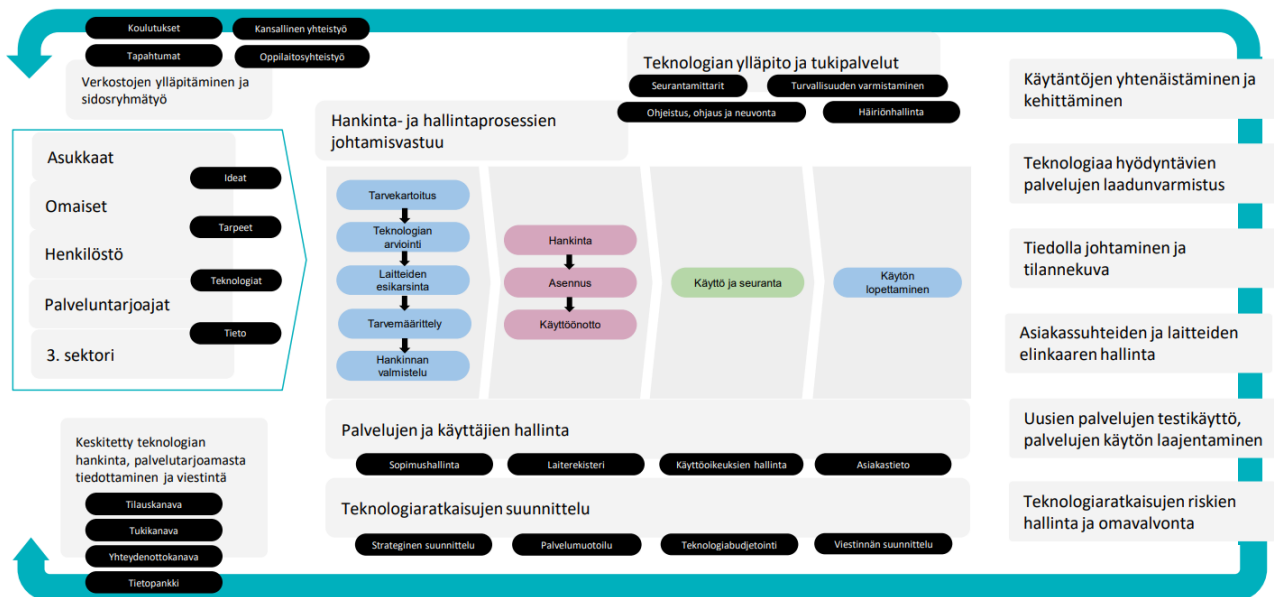
3.1 Kehitetyt toimintamallit

3.1.1 Digiyksikön teknologiapalvelut -palvelukonsepti

Digiyksikön teknologiapalvelut -palvelukonseptin tarkoitus on visioda toimintaidean tarkennettua rakennetta ja pohjustaa tarkan toimintasuunnitelman työstämistä. Palvelukonsepti on osa suunnittelukokonaisuutta, jonka avulla on tarkoitus saavuttaa organisaation sisäinen yhteisymmärrys teknologiaratkaisujen johdonmukaisen sekä joustavan hallinnan tarpeista ja tavoitteista. Palvelukonsepti on työstetty hankkeen yhteiskehittämisessä löydettyjen tarpeiden ja ideoiden pohjalta. Organisaatiotasoisien teknologiapalvelujen avulla tavoitellaan teknologian hyödyntämiseen tarvittavien toimintatapojen riittävän suurten ja hallittujen muutosten saavuttamista. Digiyksikön teknologiapalvelujen suunniteltu toimintaidea olisi Teknologiaratkaisujen hankintamallin elinkaariajatteluun perustuvien monipuolisten ja monimutkaisten prosessien johtaminen teknologialla tavoiteltavien hyötyjen mahdollistamiseksi. Teknologiaratkaisujen yhdenmukaisen ja suunnitelmallisen johtamisen avulla Siun soten alueen asukkaat ja heidän omaisensa voisivat saada käyttöönsä tarvitsemansa hyvinvointia tai itsenäistä suoriutumista edistävät sekä ylläpitävät teknologiaratkaisut yhdenvertaisesti, helposti ja turvallisesti.

Digiyksikön teknologiapalvelut on digiyksikön toimintaa, joka hallitsee asiakkaille tai heidän koteihinsa asennettavia terveyttä, hyvinvointia tai itsenäistä suoriutumista edistäviä sekä ylläpitäviä teknologiaratkaisuja. Kokonaisvaltainen teknologiaratkaisujen hallinta mahdollistaa asiakkaiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamisen joustavasti ja yhdenvertaisesti. Palvelujen laatu sekä kustannustehokkuus paranee, kun toimintaa hallitaan keskitetysti. Osaamista saadaan kerättyä ja jaettua paremmin, budjetointi tehostuu, päällekkäinen toiminta vähenee ja kokonaiskustannuksia sekä niiden muutoksia pystytään laskemaan. Alla karkea yleiskuvaus teknologiaratkaisujen kokonaisuuden hallinnan tarpeista ja toimenpiteistä.

Digiyksikön teknologiapalvelujen yleiskuvaus

Toimintamallit valmistuivat hankkeen päättyessä. Toimintamallien tuloksia ja vaikuttavuutta ei voi arvioida koska toimintamalleja ei otettu käyttöön. Saavutimme kuitenkin toivotun lopputuloksen ja hyödynnämme toimintamalleja ensi vuonna Digiyksikön kautta jatkuvassa suunnittelutyössä.

3.1.2 Teknologiaratkaisujen hankintamalli

Teknologioiden laajempi käyttöönottoaminen palvelujärjestelmässä vaatii myös hankintaprosessien ja -osaamisen kehittämistä. Erityisesti tarvitaan toimintamallia, joka sovittaa tehokkaasti yhteen erilaisia teknologioita perinteisiin palvelumuotoihin muodostaen niistä toimivan ja teknologian mahdollistamana nykyistä laajemmän palvelukokonaisuuden. Teknologiaratkaisujen hankintamallin tavoitteena on jäsentää teknologiaratkaisujen hankintaan ja elinkaaren hallintaan sisältyviä toimenpiteitä. Hankintamalli on suositus Siun soten organisaation toimenpiteistä, joita tulisi sisältyä teknologiaratkaisujen hankintaan ja hallintaan. Hankintamalli on työstetty yhteiskehittäen haastattelujen, työpajojen sekä simuloinnin keinoin. Sujuvien hankintaprosessien ja teknologian hyötyjen saavuttamiseksi hankintamallin toimenpiteisiin on jatkossa tarkoitus kohdistaa tarkat tehtävät, roolit ja vastuut.

Vaiheistetulla ja määrätietoisella hankintaprosessilla mahdollistetaan teknologioista hyötyminen sekä teknologian koko elinkaaren kattava kustannustehokkuus. Harkitusti tehdyillä hankinnoilla parannetaan teknologiaratkaisujen saatavuutta ja toimivuutta kun päädytään hankkimaan vain tarkoitukseen soveltuvia ratkaisuja hyviä sopimuksia tehden. Hallitulla elinkaaren kattavalla hankintaprosessilla varmistetaan asiakaslähtöiset palvelut ja kustannustehokkuus huolellisella eri sidosryhmät osallistavalla suunnittelulla, testaamisella sekä käytön seurannalla. Laadukas prosessin mukainen teknologiaratkaisun hankinta

varmistaa, että Siun sotella on käytössään aina oikea määrä oikeanlaisia ratkaisuja oikeaan hintaan hankittuna. Elinkaaren hallinta varmistaa toiminnan eettisyyden, vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden. Alla kuvaus Teknologiaratkaisujen hankintamallin rakenteesta.

Hankintamallin vaiheet

Toimintamallit valmistuivat hankkeen päättyessä. Toimintamallien tuloksia ja vaikuttavuutta ei voi arvioida koska toimintamalleja ei otettu käyttöön. Saavutimme kuitenkin toivotun lopputuloksen ja hyödynnämme toimintamalleja ensi vuonna Digiyksikön kautta jatkuvassa suunnittelutyössä.

3.1.3 Teknologiatarpeen tunnistaminen ja ratkaisun valinta

Tavoitteenamme oli luoda toimintamalli asiakkaan asumisen tuen tarpeen tunnistamiseen ja tarpeeseen vastaamiseen. Päädyimme kohdentamaan toimintamallin suunnitelmat asiakkaan palvelupolkuun. Palvelupoluissa halusimme keskittyä erityisesti asiakkaan sekä omaisen näkymään ja rooliin joustavien teknologiaratkaisujen järjestämisessä. Muut kehitetyt toimintamallit keskittyivät siihen, mitä joustavien teknologiaratkaisujen järjestäminen vaatii organisaatiolta. Esitelläksemme tulevaisuuden toimintatapaehdotuksia teimme kaksi asiakkaan palvelupolun kuvausta, joissa on huomioitu asiakkaan muuttuvat palvelutarpeet ja joustavat teknologiaratkaisut.

Palvelupolut muodostettiin haastatteluilla ja työpajoilla koottujen näkemysten ja ideoiden pohjalta. Polkuja iteroitiin yhdessä Siun soten asiantuntijoiden kanssa sekä simulointitilaisuuden palautteiden avulla. Palvelupolku käy läpi koko asiakkaan kulkeman matkan palvelussa. Se kuvaa asiakkaan kokemat palvelutuokiot vaihe vaiheelta, kronologisessa järjestyksessä. Palvelupolun kuvaaminen auttaa muuttamaan aineettoman palvelun näkyväksi kuvaukseksi, johon on helpompi ottaa kantaa. Palvelun kuvaaminen polkuna voi auttaa näkemään palvelun uudesta näkökulmasta ja auttaa huomaamaan palvelun epäkohtia asiakkaan näkökulmasta.

Laadimme yhteiskehittämisen ja palvelumuotoilun keinoja käyttäen kaksi asiakkaan palvelupolun kuvausta. Ensimmäinen on palveluasumisen asiakkaan palvelupolku, jolla asiakkaan teknologian tarve tunnistetaan ja

hänelle etsitään sopiva ratkaisu yhteistyössä asiakkaan, hänen omaisensa ja Siun soten henkilökunnan kanssa. Toinen polku on kotona asuvan ikääntyneen palvelupolku, jolla etsitään teknologinen ratkaisu itsenäisen kotona asumisen tueksi. Tässä esimerkissä laite etsitään Siun soten nykyisen valikoiman ulkopuolelta. Toisen palvelupolun näkökulma on ennakoiva, koska asiakkaan palvelutarvetta saadaan kevennettyä joustavalla tukipalvelulla. Ajatuksenamme on, että tulevaisuudessa asiakkaalle tulisi tarjota teknologiaratkaisuja palvelu- tai asuinpaikasta riippumatta.

Toimintamallit valmistuivat hankkeen päättyessä. Toimintamallien tuloksia ja vaikuttavuutta ei voi arvioida koska toimintamalleja ei otettu käyttöön. Saavutimme kuitenkin toivotun lopputuloksen ja hyödynnämme toimintamalleja ensi vuonna Digiyksikön kautta jatkuvassa suunnittelutyössä.

3.2 Muut mahdolliset hankkeen tuotokset/tulokset

3.2.1. Laitekokeilu: Navigil 580-turvakello

Testasimme Navigilin 580-turvakelloa Naljakkakodin palvelutalossa 16.9.-30.11.2022. Laadimme pilotin suunnitelman Digi-HTA-arvioinnin kriteerejä apuna käyttäen. Kokeiluun osallistui yhdeksän palvelutalon asukasta. Turvakellon asiakashyötyjä arviointiin GUEST 2.0 apuvälinetyytyväisyyttä arvioivalla mittarilla pilotin puolessavälissä ja sen päätyttyä. Ennen pilotin aloittamista keskustelimme Naljakkakodin henkilökunnan kanssa turvakellosta ja sen ominaisuuksista, vastasimme myös heidän kysymyksiinsä. Tämän jälkeen Addsecuren edustaja vielä esitteli turvakellon. Sovimme viikoittaiset Teams-etäapaamiset Naljakkakodin työntekijöiden, AddSecuren edustajan ja hankkeen työntekijöiden kesken. Avasimme myös yhteisen Teams-kanavan pilotille, jossa oli mahdollisuus kysyä nopeita kysymyksiä tai muuten keskustella kokeiluun liittyen. Tämän lisäksi Naljakkakodin henkilökunnalla oli mahdollisuus tarvittaessa olla yhteydessä hankkeen työntekijöihin.

Kaikki testaajat täyttivät Turvakello paikannuksella -suostumuslomakkeen mutta vain kahdella asukkaalla oli paikannus käytössä. Pääasiassa pilotissa seurattiin asukkaan fyysisen hyvinvoinnin muutoksia. Tavoitteena oli arvioida aktiivisuuden ja hyvinvoinnin (elintoiminnot) muutoksia. Paikantamisen hyödyt olivat myös tarkastelun alla. Laitteen hälytysominaisuus ei ollut keskiössä tässä kokeilussa. Naljakkakodin fysioterapeutti seurasi Navigilin taustajärjestelmästä asukkaiden aktiivisuutta ja hyvinvointidataa virka-aikana oman työnsä ohella. Myös kuudella muulla työntekijällä oli tunnukset, joilla pääsi katsomaan taustajärjestelmän keräämiä tietoja. Häiriöilmoitusten käsittelystä sovittiin, että hälytykset tulee taustajärjestelmään ja vuorossa olevien työntekijöiden kännyköihin.

Pilotin päättyessä sekä Naljakkakodin henkilökunta, että asukkaat olivat tyytyväisiä kokeiluun. Henkilökunta kuitenkin koki, että talon yhteiset toimintaohjeet olisi voitu sopia tarkemmin heti kokeilun alkaessa. Ongelmaksi nousi esimerkiksi kellojen latauksen unohtuminen. Myös taustajärjestelmän seuraaminen jäi hyvin vähäiseksi muiden paitsi fysioterapeutin osalta. Koettiin myös, että erityisesti muistisairaille asukkaille olisi pitänyt kertoa kokeilusta tasaisin väliajoin. Henkilökunta korosti, että turvakellon käyttöönotto tulisi mielellään tapahtua aikaisessa vaiheessa jo kotona asuessa, eikä hoitajakutsua tai muuta hälytysmenetelmää tarvitsisi olla sen rinnalla samanaikaisesti käytössä. Joidenkin asukkaiden mielestä kello oli liian iso ja raskas. Myös puheyhteys koettiin heikoksi, koska puhe säräsi ja tuli viiveellä. Tämä johtui mitä ilmeisimmin heikosta verkkoyhteydestä. Toisaalta puheominaisuus oli juuri se mistä kello sai kiitosta, sillä se lisäsi turvallisuudentunnetta asukkaissa. Myös hoitohenkilökunta piti ominaisuutta tärkeänä ja heidän arkeansa helpottavana. Osa muistisairaista asukkaista hälytti kellolla useita kertoja ilman varsinaista syytä. Aktiivisuuden seuranta korosti jo tiedossa olevia seikkoja; toiset asukkaista ovat hyvin aktiivisia ja toiset

eivät. Paikantavasta ominaisuudesta ei ollut hyötyä koska asukkaat, joilla ominaisuus oli käytössä eivät juurikaan liikkuneet talon ulkopuolella. Kellon hälytysnappi koettiin jäykäksi, mutta toisaalta pelko vahinkohälytyksiä väheni. Hälytysnapin voimakkaampi väritys oli toivottu ominaisuus. Navigil taustajärjestelmä koettiin helppokäyttöiseksi ja selkeäksi. Hoitohenkilökunnan kokemus oli, että kellosta hyötyisi parhaiten korkeintaan lievästä muistisairaudesta kärsivä fyysisesti aktiivinen ihminen. Tällöin kellon käyttö olisi vaivattomampaa ja ominaisuuksista olisi hyötyä itse käyttäjälle, että hänen läheisilleen.

3.2.2. RAI-laatuanalyysi

Yksi Jopas-hankkeen alkuperäisistä tavoitteista oli varmistaa RAI-järjestelmästä saatavien arviointitulosten hyödyntäminen laadukkaasti ja sovitussa aikataulussa pilotteihin osallistuvien asukkaiden osalta. Kyseistä tavoitetta ei kuitenkaan päästy toteuttamaan, koska RAI-järjestelmän käyttöönotto siirtyi hankkeesta riippumattomista syistä. Naljakkakodin henkilökunnan RAI-koulutukset olivat osittain kesken ja arviointeja oli tehty vasta muutamia. Uudeksi tavoitteeksi asetettiin RAI-laatuanalyysien luominen Naljakkakodissa testatuille teknologioille.

Laadimme hankkeen aikana laatuanalyysin yhdessä Siun soten RAI-asiantuntijoiden kanssa Navigil 580 turvakellolle. RAI-järjestelmästä löytyy jo valmiiksi Evondoksen ja videovälitteisen etähoivapalvelun laatuanalyysit. Kyseisten laatuanalyysien avulla laitteiden soveltuvuuden arviointi helpottuu ja potentiaalisten käyttäjäasiakkaiden löytäminen on vaivattomampaa. Tarkoituksemme oli tehdä laatuanalyysi myös Gillien viestintäsovellukselle, mutta suunnitelma kariutui harmillisesti tietosuojaan vaikutusten arviointi DPIA:n hylkäykseen. Kävimme RAI-asiantuntijoiden kanssa läpi RAI- mittariarvoja ja mietimme niiden käyttökelpoisuutta ja kuinka ne vaikuttavat Navigil 580 -turvakellon käyttöön. Asetimme RAI- mittariarvolle tietyn pistemäärän ja raja-arvon kunkin määritellyn kriteerin kohdalle (esimerkiksi InterRAI- HC: sta CPS eli kognitiomittari on pienempi kuin 4, eli kognition keskivaikkea tai vaikea heikkeneminen). Navigil 580 -turvakellolle tekemämme analyysin sisältö pohjautui osittain Naljakkakodissa suoritettuun laitetestaukseen ja testauksesta nousseisiin tarpeisiin. Laajempi RAI-kehitysyhteistyö Naljakkakodin kanssa valitettavasti kariutui RAI:n käyttöönoton myöhästymisen vuoksi. Siun soten RAI-asiantuntijat jatkavat RAI:n kehitystyötä hankkeen päätyttyä.

3.2.3. Hankeyhteistyö

Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeessa tavoitteena on kehittää monimuotoisten asumispalvelujen toimintamalli, jossa asumispalvelut vastaavat tosiasiallista palvelutarvetta yhtenäiseen arviointiin perustuen sekä vastaavat osaltaan sosiaalihuoltolain vaatimuksia, ovat monimuotoisempi ja muuttuvampia. JOPAS!-hanke järjesti yhteistyössä Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen kanssa Monimuotoisten asumispalvelujen toimintamalli-työpajasarjan. Työpajat järjestettiin Kiteellä, Outokummussa, Nurmeksessa ja Joensuussa. Osallistujia oli kaiken kaikkiaan 129. Työpajoihin kutsuttiin Siun soten työntekijöiden lisäksi myös järjestöjen ja kuntien edustajia. Pyrimme työpajoissa perehtymään ihmisten näkemyksiin ikäteknologiasta ja sen roolista osana tulevaisuuden monimuotoisia asumispalveluja. Työpajojen löydökset tukivat hankkeessa kehitettäviä toimintamalleja. Tulevaisuuden sote-keskus -hanke jatkaa Monimuotoisten asumispalveluiden toimintamallin kehittämistä ensi vuonna.

4. Yhteenveto

Teknologiaratkaisujen kehittämistarpeeseen on vastattu yhteiskehittämiseen osallistuneiden ammattilaisten palautteiden sekä tutkimusnäyttöön perustuvien löydösten perusteella onnistuneesti. Teknologiaratkaisuilla tavoiteltuihin hyötyihin pääsemiseksi toimintamalleihin on saatu kasattua tärkeitä toimenpiteitä, jotka yhteiskehittäjiltä sekä organisaation johtajilta saadun palautteen perusteella vastaisivat koettuihin tarpeisiin ja edistäisivät Siun soten tavoitteiden mukaista toimintaa. Hankkeen osatavoitteista jokaiselle löydettiin ratkaisuehdotuksia, joiden myöhemmin tapahtuva tarkempi suunnittelu ja käyttöönotto tulee näyttämään hankkeen lopulliset tulokset. Hankkeen tärkein välitön tulos on hankkeen suunnitelmien sekä toimintamallien jatkotyöstämisen kohdistuminen Digiyksikköön. Vuonna 2023 Siun soten Digiyksikössä on tarkoitus jatkojalostaa hankkeen toimintamalleja kohti tarkempia toimintasuunnitelmia ja lupaa sekä resursseja ehdotettujen toimintamallien käyttöönotolle.

Onnistuneesti jatkojalostetut toimintamallit tulisivat käyttöönotettuina todennäköisesti vaikuttamaan JOPAS!-hankkeen tavoitteiden sekä Siun soten strategian mukaisen toiminnan mahdollistavina rakenteina ja yhteistyöverkostoina. Kaikilta yhteiskehittämiseen osallistuneilta sidosryhmiltä saimme palautetta, että olemme tekemässä tärkeää työtä ja he mielellään osallistuisivat suunnitelmien mukaiseen toimintaan. Aiheista keskusteleminen ja ehdotettujen toimintamallien esitleminen herätti palautteiden perusteella Siun soten työntekijöiden keskuudessa paljon innostusta ja toivoa teknologiaratkaisujen sujuvammasta tulevaisuudesta. Yhtäkään toimintamallia ei ole otettu käyttöön. Toimintamallien ehdotukset valmistuivat hankkeen päättyessä. Lisäksi kaikkien ehdotusten jatkotyöstäminen ja toteuttaminen vaatii vielä usean vuoden kehittämistyön, organisaation ylimmän johdon varauksettoman tuen sekä runsaan rahoituksen lisäämisen teknologiaratkaisujen hyödyntämiseen. Ylimmän johdon tukea ja rahoitusta tullaan tavoittelemaan aikaisintaan vuonna 2023 tarkempien toimintasuunnitelmien edetessä ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen taloudellisen tilanteen parantuessa.

Hankkeen toimintamalleista Digiyksikön teknologiapalvelut -palvelukonseptin on tarkoitus mahdollistaa Teknologiaratkaisujen hankintamallin mukainen toiminta riittävän osaamisen, yhteistyön ja rahoituksen avulla. Teknologiatarpeen tunnistaminen ja ratkaisun valinta -palvelupoluilla on kuvattu miltä yhdenvertainen, helppo ja turvallinen teknologiaratkaisujen hyödyntäminen näyttää asiakkaan ja omaisen näkökulmasta. Digiyksikköön ja teknologiahankintoihin liittyvät toimintamallit on rakennettu tukemaan palvelupoluissa esimerkkien avulla kuvattua toivotun kaltaista palvelutoimintaa. Asiakkaan kasvaviin tarpeisiin vastaamisen teknologiaratkaisuilla mahdollistavat ikäystävälliset asuin ympäristöt vaativat riittävän tarkkaa ja monipuolista rakennussuunnittelua, tietoliikenneyhteyksien vahvistamista ja toimivuuden varmistamista, sekä asiakkaiden toimintakyvyn ja teknologioiden välisten yhteyksien tarkempaa ymmärtämistä. Toimivassa asiakas- ja palveluohjauksessa teknologian tarve pitää pystyä valitsemaan palvelupaikan valinnasta riippumattomasti, jotta palvelujen saatavuus on tasa-arvoista ja teknologiaratkaisujen avulla on mahdollisuus päätyä kevyemmän palvelukokonaisuuden piiriin. Joustavien teknologiaratkaisujen omavalvonnan ja johtamisen välineeksi on rakennettu teknologian elinkaaren

kattavaa hankintaprosessin mallia jonka toteutumisesta ja seurannasta toimintaehdotuksissa vastaa Siun soten Digiyksikkö.

RAI laatumoduuliin rakennettiin teknologiaprofiileja kahdelle ratkaisulle, mutta niitä ei päästy kokeilemaan koska kohdeyksikössä ei ole ehditty tehdä RAI arviointeja kokeiluun osallistuneille asukkaille. Teknologia Profiilien avulla haluttaisi jatkossa tunnistaa teknologiasta hyötyviä ja ratkaisujen käyttöön kykeneviä yksilöitä sekä kartoittaa teknologiaratkaisujen tarvevolyyymiä hankinnan valmistelussa. Teknologian hyödyntäminen asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamisessa on tarkoitus toteuttaa yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan sisällytettävän teknologiasuunnitelman sekä Digiyksikön organisoiman käyttäjien johdonmukaisen ja aktiivisen ohjeistamisen ja tukemisen avulla. Sopimustoimittajien välisen kilpailun lisäämisellä haluttaisi laskea hintoja, parantaa ratkaisujen toimintavarmuutta sekä nopeuttaa palvelukehitystä. Ennen kaikkea laajemmalla toimittajaverkostolla pyrittäisi löytämään ihmisten yksilöllisiin tarpeisiin parhaiten soveltuvia ratkaisuvaihtoehtoja laajasta tuote- ja palveluvalikoimasta. Asiakkaan maksamien asiakasmaksujen määräytymiseen on monia vaihtoehtoja, joita täytyy kartoittaa ja vertailla vielä huomattavasti JOPAS! hanketyötä tarkemmin. Peruseriaatteina asiakasmaksujen määräytymisessä pitäisi olla, että asiakkaan taloudellinen tilanne ei saa estää tarvittavan teknologiaratkaisun saamista, asiakasmaksut eivät saisi olla erilaisia asiakkaan sijainnista tai palvelukokonaisuudesta riippuen, eikä palveluyksikön rajallinen budjetti tai huonot sopimukset saisi rajoittaa teknologian saatavuutta asiakkaille.

5. Johtopäätökset

JOPASI-hankkeen tulosten jalkauttaminen on tarkoitus aloittaa vuonna 2023 Siun soten Digiyksikön organisoimana jatkosuunnitteluna. Toimintamallien mukaiselle toiminnalle tarvitaan vielä huomattavasti tarkemmat toimintasuunnitelmat, ylimmän johdon hyväksyntä ja budjetoitu rahoitus ennen käyttöönottoa. Hankkeen julkaistut tuotokset, suuri määrä kerättyä materiaalia sekä ennen kaikkea laaja yhteiskehittämisverkosto hyödynnetään jatkosuunnittelun aikana. Nyt on saatu valmiiksi tavoitteiden mukaisen joustavan palvelutoiminnan runko, johon täytetään yhdessä kehitettävää sisältöä tarkempien toimintasuunnitelmien edetessä. Jatkosuunnittelun tarpeet ja toimenpiteet täytyy JOPASI-hankkeen jälkeen priorisoida rajallisten suunnitteluresurssien vuoksi. Hankkeemme tuotokset sisältävät tutkimusnäyttöön perustuvia sekä ammattilaisten johdonmukaisiksi kokemia toimintasuunnitelmia. Asiakaslähtöinen, yhdenvertainen ja kustannustehokas joustavien palvelujen tarjonta on mahdollista saavuttaa hankkimalla ja hyödyntämällä teknologiaratkaisuja ehdotettujen toimintamallien mukaisesti. Digiyksikön toiminnan yhteissuunnittelua jatketaan muiden hyvinvointialueiden sekä DigiFinlandin kanssa.

Toimintamalleihin täytyy kehittää tarkempaa sisältöä. Esimerkiksi eettisiä kysymyksiä, liiketoimintamalleja sekä sopimuskriteeristöjä täytyy miettiä paljon tarkemmin ja vieläkin isommalla ryhmällä. Digiyksikön toiminnan tulisi sisältää teknologiaratkaisujen tiekarttatyö, jolla jatkosuunnittelu pitäisi aloittaa. Organisaation päätöksentekijöiden tuki ja rahoituksen ohjaaminen riittäviin resursseihin on havaittu erittäin tärkeäksi, valitettavasti näitä ei ehditty hankkeen aikana työstämään. Ehdotetut toimintamallit on hankeaikana esitelty kehittämiseen osallistuneille ammattilaisille sekä harkiten valituille johtajille, mutta tarkemmat toimintasuunnitelmat täytyy hyväksyttää laajemmin toiminnan oikeellisuuden sekä rahoituksen saamisen varmistamiseksi. Tulevaisuudessa asiakkaiden ja heidän omaistensa pitäisi olla yhdenvertaisessa asemassa teknologiaratkaisujen saatavuuden ja käytettävyyden suhteen. Palveluvalinta ei saisi ohjata teknologiavalintaa, jotta palvelujen joustavuus ja palvelutarpeen keventäminen olisi mahdollista. Teknologiakokonaisuuden johdonmukaisella johtamisella myös ikäihmisten toimintakykyä ja asumista voidaan tukea entistä aktiivisemmin. Asiakkailla, omaisilla ja työntekijöillä olisi halukkuutta käyttää nykyistä enemmän erityisesti sosiaalisia suhteita tukevia sekä fyysistä aktiivisuutta lisääviä teknologiaratkaisuja.